

SLOVO

1

1976

JANUÁR
ROČNÍK VIII.

Z OBSAHU:

- O. Fr. Dancák začína tohtoročný pravidelný cyklus úvah Na slová sv. evanjelia
- Úvodník o. Pavla Kompéra, st., vyslovuje želania a predsavzatia na prahu nového občianskeho roku, ktorý je významným prvým rokom šiestej päťročnice
- Spomienka o. Št. Baníka na 1. zjazd čs. obrancov mieru v Prahe pred štvrtstoročím
- Boj za mier zaväzuje — úvaha Márie Dancákovskej k tohtoročnému Svetovému dňu mieru
- Spomienky na výročia významných literárnych osobností (J. Záborský, J. Zeyer)
- Šéfredaktor časopisu predstavuje nášho vlasteneckého kňaza Emila Kubeka, ako ambiciózneho, plodného a dosiaľ nedoceneného básnika
- Nekrológ za národným umelcom ZSSR, vynikajúcim maliarom Jozefom Bokšayom
- Správy zo života našej eparchie a jednotlivých farností
- Pravidelná rubrika Kultúrnych rozhľadov a prehľad kult.-polit. výročí v mesiaci január 1976

„ČO MÁM ROBIŤ? To bola aj prvá otázka Šavla pred damaskou bránou: Pane, čo chceš, aby som urobil? Skúsme sa takisto opýtať. A isto-iste dostaneme odpoveď, že máme pracovať na svojom zdokonaľovaní, posväcovaní. Sme stále ako umelci, ktorí sa zaoberajú svojím dielom. Dlhو trvá, kým sa uspokojia, kým odložia dláto alebo štetec. Vracajú sa znova a znova k svojej práci a tešia sa, ak pozorujú, že sa im darí.“

(PAVOL VI., 1975)

„Po ôsmich dňoch, keď ho bolo treba obrezať, nazvali ho menom Ježiš, ktorým ho anjel nazval skôr, ako sa počal v živote.“ (Lk 2, 21)

Katarína Emerichová vo svojich hovoroch o živote a utrpení nášho Pána, hovorí, že betlehemský kňaz, ktorého sv. Jozef požiadala o vykonanie obradu obriezky, veľmi dlho nechcel dovoliť a pripustiť, aby tomuto dieťaťu dali meno Ježiš. Význam tohto mena bol neobyčajne veľký. V starozákonných dobách totiž dávali deťom také mená, ktoré niečo znamenali. Tomuto starozákonnému kňazovi sa toto meno zdalo až príliš vznešené pre synka chudobných ľudí, pretože toto meno znamená: Spasiteľ, Vykupiteľ.

Čítanie tejto state zo sv. evanjelia, vždy pripadá na prvý deň občianskeho nového roku. S týmto najsvätejším menom máme začať, ako kresťania, svoj vstup do nového roku. V tomto mene máme žiť, modliť sa a pracovať zo všetkých síl, aby bol pre nás i všetkých ostatných šťastný, radostný a požehnaný.

„Vtedy prišiel Ježiš z Galiley k Jánovi pri Jordáne, aby sa mu dal pokrstiť. Ale Ján mu odporoval a vravel: „Ja by som sa mal dať pokrstiť tebe a ty prichádzaš ku mne? Ježiš mu odpovedal: „Len nechaj! Lebo tak sa nám sluší plniť všetko, čo je správne!“ (Mt. 3, 13–15).

V týchto slovách, je vyjadrená ochota i odhodlanie plniť všetko, čo je správne... V tomto výroku je však zmienka aj o nás. Aj my máme byť ochotní plniť vôľu Božiu. Len tak môžeme mať spoločenstvo s Bohom, ako to sám Spasiteľ naznačil: „Kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach, ten mi je bratom, sestrou a matkou“ (Mt. 12, 50).

Každý z nás má svoj životný cieľ, plán, zámer. Je dobrý a krásny. Snažíme sa ho dosiahnuť. Keď nám nestačia naše sily, obraciam sa o pomoc k Bohu. Lenže aj Boh má svoj plán. A ten je len jeden. Boh chce naše dobro, našu spásu.

Buďme dôslední a radi sa podriaďujeme vôli Božej. Boh chce naše dobro. Len v poslušnosti a plnení vôle Božej, počujeme nakoniec uznanie i potvrdenie našej poslušnosti: „Toto je môj milý Syn, v ktorom sa mi zaľúbilo“ (Mt. 3, 17).

„Ostáva ti už len jedno: predaj všetko, čo máš, rozďaj chudobným a huďeš mať poklad v nebi! Potom príď a nasleduj ma.“ (Lk 18, 22).

To „jedno“ nemusí byť u každého to isté a nemusí byť práve to, čo chce Spasiteľ od mládenca. V každom prípade žiada sa však odpútať od toho, čo nás zdržuje v ceste k Bohu.

Šablónskomu roľníkovi sa zapáčil kôň ženevského biskupa.

— Monsiňor, dajte mi ho.

— Ak sa pomodlíte nábožne Otčenáš, môžete si ho vziať.

Chlap si potrel ruky, zložil klobúk a začal... Pri tretej či štvrtej vete mu padli oči na nové sedlo... Nemohol sa zdržať.

— Monsiňor, aj sedlo?

— Drahý môj, ako vidím, ani jedno ani druhé.

„Kde je tvoj poklad, tam bude i tvoje srdce“ (Mt 6, 21).

„I stalo sa, keď sa približoval k Jerichu, akýsi slepec sedel na kraj cesty a žobral... A keď sa priblížil, opýtal sa ho: „Čo chceš, aby som ti urobil? On odpovedal: „Pane, aby som videl!““ (Lk 18, 35–42).

Zdravý zrak je jeden z najväčších darov Božích. Mali by sme na to myslieť každé ráno, hneď, len čo po spánku otvoríme oči. Sme však aspoň trochu povďační za tento prevzácny dar?

Jaroslav Ježek, veľmi populárny český hudobný skladateľ, mal veľmi slabý zrak. Keď dostal prvý svoj honorár, za tento si kúpil ďalekohľad, aby mohol vidieť krásne hviezdy na oblohe.

Pozrime sa na slepého človeka, ktorý má svoje oči obrátené k oblohe, ale nič nevidí. Hľadá svetlo, túži ho vidieť, ale márne. Keby sa ho tak niekto opýtal, čo si praje, iste by neodpovedal: Chcem nový dom, chcem auto, chcem ísť k moru... Jeho odpoveď by znela práve tak, ako toho slepého z Jericha: „Pane, aby som videl!“

„Tak nech svietia vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesiach.“ (Mt. 5, 16).

To je naša úloha a na to myslel Boží syn, keď náš život porovnal so svetlom.

Kazateľ Moody rozpráva v jednom spise o človekovi, ktorý za tmavej noci stretol sa s človekom, majúci zapálený lampáš i keď bol úplne slepý. Zaujímalo ho to a spýtal sa ho, prečo si svietil, keď aj tak nič nevidí. Slepcom odpovedal: „Ja svietim, aby sa so mnou nezrazili ľudia, ktorým nemôžem sa vyhnúť, lebo ich nevidím.“

Žime teda tak, aby sme svietili svojím príkladným životom. Vyhýbať sa prekážkam, nedorozumeniam. O to sa musíme snažiť všetci!

SV. OTEC poslal osobitné posolstvo biskupom na ostrove Sv. Tomáša, ktorý bol nedávno oslobodený spod portugalskej nadvlády — **AUTORITA CIRKVI**, vrátane pápežského primátu a neomylnosti, boli na programe rokovani medzinárodnej miešanej katolícko-anglikánskej komisie, zasadajúcej v Oxforde — **V MEXIKU** vydali biskupi dokument, ktorý sa zaoberá úctou a ochranou ľudského života a okrem iného sa dotýka aj dnešných problémov vraždy (automobilové nešťastia, omamné prostriedky, samovražda, potrat, sterilizácia a pod.) — **8 REDAKTOROV** kat. časopisov zo Spojených štátov navštívilo Stredný východ a najmä Jeruzalem, kde študovali možnosti zmedzinárodnienia posvätných miest — **V OSTRIHOMI** otvorili v októbri jubilejnú výstavu 100-ročného ostrihomského Kresťanského múzea — **700 DOLÁROV** dostal poslucháč bohoslovca R. Miller zo škótskeho seminára sv. Ondreja za svoju prácu o ľudských právach — **V LURDOCH** sa 120 000 pútnikov zúčastnilo na slávnostiach 30. výročia návratu zajatcov II. svetovej vojny — **GRÉCKO-KATOLÍCI** v Kašte a Stojgrade v Križevackom biskupstve v Juhoslávii si v tomto roku spomenú dvojté výročie založenia farnosti — **OTCOVIA VERISTI**, pracujúci na ostrove Bali v Indonézii, dokončili preklad Svätého Pisma do jazyka, ktorým hovorí miestne obyvateľstvo — **V JUHOSLÁVII** vyšiel nový spoločný schématizmus pre všetky biskupstvá krajiny — **ZNÁMY** Byzantský chór v holandskom Utrechte, ktorý spleva v cirkevnej slovienečine, oslaví v tomto roku 25. výročie svojho založenia — **DIMITRIOS I.**, carhradský patriarcha, poskytol interview známemu aténskemu denníku, v ktorom potvrdil, že vzťahy medzi pravoslávimi a katolíckmi sa vyvíjajú dobrým smerom a nenarušili ich ani nedávny protest aténskeho pravoslávneho arcibiskupa proti menovaniu gréckokatolíckeho biskupa v Grécku — **V DACHAU** holo za nacistickej éry väznených 1777 poľských kat. kňazov a 858 z nich tam zahynulo mučeníckou smrťou — **NA OSLAVE 800. výročia narodenia sv. Sávu**, prvého srbského pravoslávneho arcibiskupa, sa zúčastnili aj predstavitelia kat. cirkvi — **V LITOVSKÉJ SSR** je 7 biskupstiev s tromi biskupmi a 4 kaptulnými vikármi — **TRAJA** poľskí bohoslovci absolvovali vlni 1994 km dlhú cestu do Ríma — **MOSKOVSKÝ PATRIARCHÁT** na odzku Svetovej rady cirkvi navrhol Veľkú noc sláviť vždy v nedeľu po druhej sobote v apríli každého roku — **ŠPORT** má byť duchovnou školou družnosti a pripravou pre priateľstvo i rešpektovanie druhých, — povedal Pápež VI. športovcom, ktorí ho vlni navštívili.

K činorodej snaživosti

Aj tento nastávajúci nový rok 1976 od nás žiada dôsledné plnenie všetkých povinností. Pliňme ich s nadšenou radosťou na všetkých úsekoch nášho osobného, rodinného a spoločenského života.

Pripomínajúc si tu slová sv. apoštola Pavla, že všetko je od Boha, ktorý nás v Kristovi zmieril so sebou, práve tak i slová dokumentov posledného koncilu, pozývajúce všetkých kresťanov, aby sa vyznaním pravdy a s láskou spojili so všetkými mierumilovnými ľuďmi, aby sa modlili za pokoj a pracovali na jeho nastolení — to sú veľmi vážne podnety, ktoré nás v tomto občianskom novom roku majú povzbudzovať k činorodej snaživosti.

Nech Všemohúci Boh požehná naše úprimné úsilia, aby sme s radostným mierovo-budovateľským nadšením mohli aj naďalej upevňovať a podporovať šľachetné záujmy a ciele: lásku k blížnym, vzájomnú znášanlivosť, zvyšovanie všestrannej životnej úrovne pre všetkých, odhodlanú podporu zápasu za mier a bezpečnosť sveta, ďalší technický pokrok, do- rozumenie medzi národmi, a to, aby sme v každom človeku „videli svojho brata“!

{Z úvodného príhovoru O. ordinára v našom kalendári 1976}

ZDRAVIE, ŠTASTIE, BOŽIE POŽEHNANIE!

Vždy na rozhraní starého a nového roku si zasielame alebo osobne vyslovujeme úprimné gratulácie a v novom roku si všetci želáme len to najlepšie. Naši bratia Česi majú už takú tradičnú formulu a pri takejto príležitosti si vzájomne želajú: „zdraví, šťastí, Boží požehnaní.“

Je to veľmi milé a výrazné blahoželenie!

Zdravie je hlavným faktorom nášho života. Zdravý človek je veselý, má plnú chuť do života, robí si ďalekosiahle plány, je svedomitým pracovníkom a je rád, že svojím pričinením sa a prácou môže obohacovať nielen seba, svoju rodinu, ale aj celú spoločnosť. Veľmi potrebujeme nielen zdravých, ale aj zdravo rozmyšľajúcich ľudí, aby sa náš zdravý pohľad jasne odzrkadľoval v našom osobnom, rodinnom i celospoločenskom živote. Zdravo žijúci a rozmyšľajúci človek vie krotiť svoje náruživosti, nedostatky, chyby, zlé sklony. Vie pochopiť druhého, vie sa s ním dorozumieť, vie pochopiť, pomôcť, poradiť, potešiť. A k tomu vedie nielen seba, ale aj svoju rodinu, svojich podriadených, svojich spolupracovníkov a všetkých ostatných ľudí dobrej vôle. Preto takéto chápanie a želanie zdravia je tu na mieste a všetci sa máme snažiť, aby sme ho plne rozvíjali.

Šťastie je často pojmom, ktorému každý rozumie ináč. Často počujeme hovoriť: Ten má šťastie! Keby som mal šťastie! Keby sa na mňa usmialo šťastie! a pod. Na prvý pohľad sa nám to zdá, ako by v šťastí bolo nejaké čarovné tajomstvo. Zabúdame, že veľa z toho všetkého je v našej moci, v našich rukách. Spočíva v našej šikovnosti, obozretnosti, rozumnosti a opatrnosti. O koľko viac šťastia by sme získali a predišli mnohým nešťastiam, ak by sme zodpovednejšie predchádzali úrazom, haváriám, zachovávaním predpisov bezpečnosti práce, predpisov o premávke atď., atď. Vďaka prezieravej politike našich vedúcich činiteľov, máme šťastie, že žijeme v konsolidovanom spoločenskom systéme, v ktorom niet nezamestnaných, hladujúcich, žobrákov. Záleží na každom z nás, aby sme toto šťastie aj naďalej ochotne rozvíjali vo všetkých oblastiach nášho života. Vstup do prvého roku šiestej päťročnice ukazuje obrovské plány ďalšieho rozvoja, ale zároveň každého zaväzuje k statočnému plneniu úloh, ktoré vyplývajú z povahy jeho spoločensko-pracovného zaradenia. Každý na svojom mieste máme podporovať tieto šľachetné úsilia, aby sa živo prejavili v stúpajúcej životnej úrovni, v ďalšom krajšom a ešte bohatšom živote celej našej vrelo milovanej vlasti.

Božie požehnanie pre veriaceho je samozrejmom prosbou a želaním. Ani v tomto novom roku neprestaneme ho s úprimným veriacim srdcom vyzvať, prosiť a ďakovať mu za všetko, čo potrebujeme a čo od neho z jeho nesmiernej lásky dostaneme. Budeme ho vrúčne prosiť za vlastné zdravie i zdravie našich rodín, našich spoluobčanov, našich predstaviteľov, za všetkých ľudí. Budeme ho prosiť, aby požehnával naše životné šťastie, aby ho nikdy v budúcnosti nezakalila škvrna vojnového besnenia, ľudskej nevraživosti a zbytočného prelievania ľudskej krvi.

To sú naše novoročné želania, ale aj novoročné záväzky! Chceme ich aj v nastávajúcom novom občianskom roku smelo rozvíjať a premeňovať v radostné skutky, úspešné činy. Snažme sa všetci zo všetkých svojich síl, aby sa nám to všetko dobre a spoľahlivo darilo!

o. PAVEL KOMPÉR, st.

K. ŠTEFKO: PRILOŽME RUKY K DIELU!

Počas priebehu nedávnych slávnych jubilejných mesiacov sme počuli hrdé bilancovanie doterajších úspechov všestranného rozvoja nášho štátu. Na tejto ceste sa bude pokračovať aj v tejto päťročnici, ktorej plán sa úspešne splní vtedy, keď všetci priložíme ruku k dielu.

Je to povinnosť všetkých nás, lebo je to aj našim záujmom a slúži v prvom rade všetkým nám. Túto povinnosť nám pripomína aj Druhý vatikánsky koncil: „Občania nech majú na pamäti, že ich právom a povinnosťou je pričiniť sa podľa svojich možností o pravý pokrok vlastnej pospolitosti“ (Radosť a nádej, čl. 65).

Siesta päťročnica má byť dielom každého z nás. Máme pracovať čo najsvedomitejšie a najvzornejšie na tom úseku, na ktorý nás Prozreteľnosť postavila. Dobre využívať pracovný čas, aby nemal medzery nečinnosti. Presne nastupovať do práce a považovať ju za skutočné dobro. Z našej práce máme byť živí nielen my a naše rodiny, lebo plody práce patria celej spoločnosti. Na tieto čakajú deti, ktoré sa pripravujú do života, nemocní, ktorí sú odkázaní na pomoc a chcú sa vrátiť medzi nás ako spolu-pracovníci, starci, ktorí už odviekli svoju životnú úlohu, invalidi a mrzáci, odkázaní na milosrdenstvo spoločnosti. Za tejto päťročnice sa ďalej zvýšia výnosy poľnohospodárstva, aby bolo chleba aj pre tých, ktorí rozmnožujú naše rady, pribudnú ďalšie priemyselné závody a životná úroveň sa zvýši vo všetkých ukazovateľoch.

Toto všetko je možné len vtedy, ak budeme žiť v mieri. Mier je predpokladom úspešnej práce a šťastia človeka!

(Z úvodného článku v kalendári PŮTNIK SSV 1976)

PRED ŠTVRTSTOROČÍM

V dňoch 21. a 22. januára t. r. uplynie štvrtstoročie odvtedy, čo v hlavnom meste nášho štátu, v Prahe, prebiehal 1. čs. kongres obrancov mieru.

Bol som vtedy poslucháčom teológie na pražskej CMB fakulte a dobre si pamätám, že táto udalosť silne zasiahla i do nášho seminárneho života. Pozorne sme sledovali priebeh kongresu a po ňom, pri celofakultnej besede, sme mali možnosť vypočuť si zasvätené referáty priamych účastníkov.

Kongresu sa zúčastnilo spolu so zástupcami všetkých vrstiev nášho pracujúceho ľudu aj 96 duchovných. Na počesť zjazdu uzavierali naši občania hodnotné záväzky. Každý pociťujúci občan s nadšením vítal a pozdravoval tento prvý československý kongres obrancov mieru. Do pamäti sa mi nezmazateľne vypsali slová staručkého pražského svätiačeho biskupa Msgr. dr. Ant. Eltschknera, ktoré verejne predniesol pri tejto príležitosti:

„Ako katolícky biskup som celým svojím kňazským srdcom za mier a

prosím Boha modlitbou cirkvi, ktorú denne pri sv. službe Božej šepkám eucharistickému Spasiteľovi: Daj mier v našich dňoch. A ja verím, že Boh vypočuje moje modlitby, ako aj modlitby miliónov ľudí dobrej vôle, ktorí túžia po tom, aby mohli v mieri a pokoji pracovať a žiť dni svojho života.“

Kongres vo svojom vyhlásení vyzval všetkých občanov našej republiky, aby pozdvihli svoj hlas a vyjadrili rozhodný protest proti znovu-vyzbrojovaniu západného Nemecka a vydal plamennú výzvu: „Mier na nás nečaká, mier musí byť vybojovaný!“

Spomienka na 25. výročie tejto významnej mierovej udalosti nás zaväzuje k vďačnej úcte k všetkým statočným bojovníkom za mier vo svete a povzbudzuje k tomu, aby sme aj naďalej vytrvalo pracovali za úspešné dosiahnutie cieľov nielen tohto 1. čs. kongresu obrancov mieru, ale všetkých akcií, ktoré súvisia s bojom za mier a bezpečnosť v Európe a na celom svete!

o. ŠTEFAN BANÍK

MYŠLIENKA MIERU VÍTAZÍ!

„Aj dnes platia slová, ktoré vo Varšave vyslovil vášnivý bojovník za mier, známy vedec Fréderic Joliot Curie: „Nezišli sme sa sem preto, aby sme stúpencov vojny o mier posilili. My im mier vnútime...!“ — Tieto prorocké slová sa naplňujú. Teraz, keď generálny tajomník Svetovej rady mieru Romeš Čandra hovorí z tribúny Organizácie Spojených národov, keď hlasy miliónov obrancov mieru prenikajú do všetkých končín zeme, a keď sa na mierových kongresoch zúčastňujú stovky a tisícky vynikajúcich ľudí z celého sveta, možno oprávnené konštatovať, že myšlienka mieru víťazí.“

(M. Španír — Pravda, Bratislava 22. 11. 1975, str. 7)

ZOMREL PRED STO ROKMI

V Košiciach, na Leninovej ulici, až na dvoch miestach sa môžeme stretnúť s výraznými pamiatkami, pripomínajúcimi pôsobenie Jonáša Záborského.

Obšrnejšiu spomienku na význam jeho života a diela sme mohli čítať v príspevku dr. E. Korbu: Pamiatke pokrokového priekopníka nášho ľudu (Slovo 1972, č. 7, str. 15 a č. 8, str. 15). Bolo to pri príležitosti odhalenia pamätníka na historické stretnutie Ludovíta Štúra s Jonášom Záborským na košickej fare.

V plnom súlade s dnešnými hodnoteniami jeho tvorby a jeho vlastneckých zásluh, pripomeňme si tu slová dr. R. Brtáňa z jeho štúdie o Záborskom: „Vyše dvadsať rokov živoril Záborský v Župčanoch pri Prešove, stýkal sa s prešovskými študentmi, Slovácki aj s Ukrajincami, opatroval v rukopise Drobne básne (1868, 616 strán), Rozprávky (701 strán), aj Divadelné hry (887) a ďalšie rukopisy a odpisy, nehovoriac o jeho rozsiahlej histórii, pričom časť uložil v Českom museu, ostatok zaležal v zbierkach Matice slovenskej až podnes.“ (Postavy slov. literatúry, Bratislava 1971, str. 240). V spomínanej knihe sa na inom mieste ešte hovorí, že Záborského „pre jeho smelé a nekompromisné slovenské povedomie bili Maďari ako pansláva... žil izolovane a tvoril bez nádeje na akékoľvek literárne a verejné preniknutie.“ (Cit. dielo, str. 245).

Trpké boli životné osudy tohto statočného vlastenca. Uznania sa mu dostalo až dlho po smrti. Záborského meno sa trvalo vpsalo do literárnych dejín i do vďačnej pamäti nášho ľudu.

25. januára t. r. si pripomíname s úprimnou vďačnosťou, že tento verný rodolub a Slovan, zomrel v Župčanoch pri Prešove pred 100 rokmi.

o. BARTOLOMEJ DEMKO

Byť ku každému prívetivý

(2 Tim 2, 24)

Výzva apoštola národov sa musí veľmi citelne dotknúť každého z nás, lebo kedykoľvek si pripomenieme nielen tieto, ale aj iné jeho povzbudzujúce slová, vždy musíme cítiť, že je to naliehavé volanie po čistej, vzájomnej a bratskej láske!

Táto požiadavka má byť nielen v tomto novom roku, ale v celom našom živote na prvom mieste našich úsilií. O láske sa aj dnes veľa hovorí, ale nie vždy rovnako a s rovnakým cieľom. Západné filmy sú napr. priamo prekrvené tzv. láskou a milovaním. Ale to je falošná zámena pojmov! Za lásku a milovanie nemožno označovať to, čo je zvýraznené v pojmoch ako: pornografia, perverznosť, supersexualita atď.

Potrebuje lásku! Potrebuje ju nielen prijímať, ale aj dávať. Ale musíme túžiť aj po tom, aby to bola láska opravdivá, čistá, spájajúca navzájom ľudské srdcia!

Prehľbujme svoju lásku predovšetkým vo vzájomných ľudských vzťahoch a nezabúdajme, že jedným z jej veľmi citelných prejavov je úprimná a priezračná čistá prívetivosť. Prívetivosť ku každému bez rozdielu!

Bo:í by sme veľmi nedostatoční kresťania, ak by sme si mysleli, že vyššie citovanú radu napísal sv. Pavol iba pre svojho spolupracovníka a sprievodcu na apoštolských cestách, sv. Timoteja.

Napísal ju na adresu všetkých nás. Nezabúdajme na to!

o. Ján KRLIČKA

BOJ ZA MIER ZAVÄZUJE...

Zijeme ešte pod dojmami radostného posolstva o príchode Spasiteľa, ktoré zaznelo v onú tichú noc z anjelských úst: „Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj...“ (Lk. 2, 14).

Vari len vtedy túžil svet po pokoji? Či dnes je pokoj vo svete? Či ľudstvo netuží po mieri, po živote, ktorý by nebol ohrozený, rušený nebezpečenstvom vojny? Bohužiaľ, ani dnes neprestalo žiť ľudstvo v ustavičnej možnosti vypuknutia ďalšej hroznej vojny, v strachu a obavách nad životom, nad stratou všetkého, čo práca človeka pri požehnaní Božom dala ľudstvu, aby malo život šťastný a radostný.

Všetci vieme, čo chceme dosiahnuť v nastávajúcom roku. Pôjde nám o to, aby náš život bol radostnejší, plnší, bohatší a spokojnejší. Hľadáme spôsoby a učíme sa poznávať cesty k jeho budúcnosti.

Sem, medzi naše povinnosti, patrí aj naše úsilie o pokoj. Možno by už bola padla nejedna atómová bomba a vyžiadala si obeť na životoch i utrpení, keby nebol býval tak mocný hlas proti vojne. Aj náš hlas platí!

Toto povedomie zodpovednosti za mier vo svete silnie z dňa na deň, rozrastá sa medzi národmi a my ho v plnej miere podporujeme svojimi modlitbami i prácou. Robíme tak v mene Pánom, Kniežata pokoja, vo viere, že ani táto práca nie je daromná, akože nie je daromná nijaká práca konaná v Pánu.

Albert Einstein na adresu ľudí, čo ešte nestraťili zdravý rozum, povedal, že „nie bomby, ale srdcia zmenia svet“. K dorozumeniu je však potrebná trpezlivá práca, sú potrebné stretnutia a rozhovory ľudí.

K takým významným a nádeje sveta budiacim podujatiam patrí predovšetkým minuloročná konferencia v Helsinkách, či Svetový kongres žien v Berlíne, na záver Medzinárodného roku žien, kde reprezentovali a tlmočili túžby ľudstva po mieri, po pokojnej každodennej práci, po šťastí rodín a detí, po nerušenom mierovom živote bez atómových zbraní, bez nenávisťi. Tieto a ďalšie stretnutia vzbudili radostný pocit a istotu, že v boji za mier nie sme sami. Že za tými delegátmi je väčšina ľudstva a že sa problematike mieru nemôže a nesmie nikto vyhýbať.

Do tejto atmosféry vhodne zapadá heslo tohtoročného Svetového dňa mieru, ktorý sa bude 1. januára konať z iniciatívy pápeža Pavla VI. Heslo znie: „Pravé zbrane mieru“. V komentári k tomuto heslu sa hovorí o pravých zbraniach mieru, ako sú: dodržiavanie medzinárodného práva a medzinárodných dohôd; medzinárodné organizácie, ktoré treba napomáhať, ako miesta, kde sa všetci stretávajú a hľadajú riešenia, pri vzájomnom rešpektovaní jeden druhého; úsilie o bratské spolužitie všetkých ľudí a spoločentiev, bez akéhokoľvek rozdielu.

Sv. Otec upozornil, že aj keď mier a myšlienka boja za mier stali sa vlastníctvom takmer všetkého ľudstva, že o mieri treba stále hovoriť. Že k mieru treba človeka vychovávať.

Aj naše úsilie o mier musí byť jednoznačné a účinné! Tak naše vedomie a zodpovednosť za mier, dostane účinnú podobu. Bude k nej smerovať poctivosť v drobnej práci každodenného zamestnania a uvedomenie si, že mier je vskutku nielen nutný, ale aj možný.

MÁRIA DANCÁKOVÁ

Z veľkej a bohatej palety svätcov tohto mesiaca je ťažko vybrať takého, ktorý by bol pre nás najvýraznejší. Koľko mien, zvučných a pritažlivých predstavuje januárový list kalendára! Po dlhom vyberaní sme sa rozhodli pre prvého v tohtoročnom kalendári. Je ním sv. Bazil Veľký.

Bol prvým synom a druhým dieťaťom z 10 detí rodičov Bazília a Eumeie, z ktorých sa traja neskôr stali biskupmi (Bazil, Gregor, Peter). Za svoju vzornú výchovu vďaka svojim rodičom, najmä mamičke a babičke, sv. Makríne. Vzdelanie nadobudol v Carihrade a Aténach, kde študoval spolu so sv. Gregorom Nazianskyim a povestným Juliánom Odpadlíkom. Zviazť verné puto priateľstva ho spájalo s Gregorom. Životopisci svätých o nich jednotne zdorazňujú, že sa štúdií vo veľkom meste poznali iba dve ulice, ktorými chodievali do chrámu a do školy.

Uspešné zakončenie právnych štúdií Bazilovi poskytovalo sľubné predpoklady na veľkú svetskú kariéru, ale povzbudený svojou najstaršou sestrou Makrínou, venoval sa posvätnému bohovede a vykonal niekoľko návštev medzi zbožnými pustovníkmi Egypta a Palestíny. Jeho neuspokojené srdce práve v úplnom zasnúvaní sa Bohu, apoštolskej chudobe a láske, začalo nachádzať zmysel a cieľ života. Vábila ho samota, ktorá mu poskytovala dostatok priestoru, času a možnosti, aby sa mohol plne venovať vznešeným snahám o pravé šťastie života. Tento blazený stav jeho slachtetnej duše prezrádzajú aj niektoré myšlienky listov, ktoré zo samoty písal svojmu najdrahšiemu priateľovi Gregorovi: „Zostávam tu v púšti Mataria, na brehu rieky Iridy. To rozkošné údolie! To spevavé vtáčstvo! Malý raj!“ V tomto prostredí pokoja sa na istý čas spolu stretli a práve to dávalo hojnosť podmienok nielen k ďalšiemu štúdiu, ale i k tvorivej literárnej práci. Najlepšie to pochopíme z Bazilovho vlastného výroku, ktorý predniesol v starobe, keď si na tie časy spomínal: „Kto mi vráti tie šťastné dni, ktoré sme prežili v onej samote? Kto mi vráti to prespevovanie žalmov, tie nočné bdenia, tie spoločné modlitby, ktoré nás dvíhali k nebesiam?!“

Keď ho staručky cezarejský biskup Eusebius povolal k sebe a vysvätil na kňaza, skončilo sa blahodarne odlúčenie, v ktorom mal toľko času k meditáciám i písaniu. Ale aj v novej funkcii a v novom prostredí neprestal verné slúžiť Bohu príkladnou starostlivosťou o blížnych. Po veľkej neúrode, keď v Kapadócií nastal veľký nedostatok a hlad, Bazil si s pevnou rozhodnosťou bojoval proti ťažkostiam a pracoval v prospech hladujúcich a biednych. Keď sa po smrti svojho dobrodincu — biskupa sám stal arcipastierom, neprestal sa pri duchovných povinnostiach zaujímať aj o sociálne podmienky a potreby zverených duší. S podobným úprimným záujmom, s akým chránil zverených a núdzných, chránil aj čistotu evanjelia a viery, najmä proti vtedy veľmi rozšírenému arianizmu.

Z jeho literárnej činnosti spomeňme aspoň 5 kníh o Kristovom Božstve, homílie (kázne), asketické pojednania a vyše 360 listov. Jeho literárne práce vynikajú uznávanou múdrosťou, jasnosťou myšlienok a vybrúseným štýlom. Jeho nímoriadne kvality po storočiach príliehavo zhodnotil slávny Erazmus Rotterdamský, keď vyhlásil, že v Bazilovi sú spojené všetky prednosti najprednejších gréckych rečníkov.

Osobitnú statočnosť prejavil svojím postojom k arianizmu, ktorému vtedy veľmi zjavne pritakával aj vládnucci cisár Valencius. Ani sladké sľuby, ani tvrdé hrozby Bazila nezlomili. Ideálom čistého a pravoverného kresťanstva zostal verný až do svojej smrti.

V jeho životopisoch sa všeobecne priznáva, že nadmernou askézou zoslablo jeho telesné zdravie. Zomrel 1. januára v roku 379 a zanedlho uplynúť už 1600 rokov od jeho pokojnej a požehanej smrti. Prívlastok Veľký mu patrí plným právom. Bol veľkým v sebazapieraní, láske, v dôslednom plnení povinností a nezlomnej vernosti Kristovi. Veľké je jeho dielo a zaväzuje aj nás k tomu, aby sme s veľkým odhodlaním a veľkou láskou vždy a všade uplatňovali najväčší zákon lásky v celom svojom živote! E. Postajok

(Pokračovanie.)

Počúvať a zúčastniť sa na Sv. Liturgii sme povinní v každú nedeľu a zasvätený sviatok. V tomto ohľade niet nijakého rozdielu medzi nedeľou a sviatkom. Táto povinnosť je vždy rovnaká a viaže pod ťažkým hriechom.

Tento príkaz byt' na Sv. Liturgii zaväzuje pod ťažkým hriechom a vzťahuje sa na celú Sv. Liturgiu. Preto nesplní požiadavku tohto príkazu ten, kto sa v nedeľu alebo vo sviatok zúčastní iba na kázni, alebo príde na Sv. Liturgiu až po Premenení. Pripomeňme si s akou prísornosťou sa dávali na túto otázku prví kresťania! Deviate apoštolské pravidlo hovorí: „Kto neostane na Sv. Liturgii dokonca, nech bude vylúčený z Cirkvi.“

Takí, ktorí sa nemôžu zúčastniť na Sv. Liturgii každú nedeľu, či sviatok, sú povinní aspoň občas byť prítomní na Sv. Liturgii. Napr. matka má malé dieťa, ktoré nemôže nechať v dome samo. Môžu sa s manželom v plnení tejto povinnosti striedať. V mestách, kde príležitost' k účasti na sv. Službe Božej je častejšia, môžu si to zaradiť tak, že jedna stránka ide na rannú bohoslužbu, druhá na neskoršiu, alebo večernú. Ale nemožno to riešiť napr. tak: v sviatočný deň z hoci akej príčiny nepôjdem na Sv. liturgiu, ale pôjdem namiesto toho vo všedný deň.

Cirkev sa dnes snaží, aby vo sviatočné dni boli v našich chrámoch Sv. Liturgie čo najčastejšie, ráno i večer. To znamená, že aj výletníci môžu si túto povinnosť vykonať skoro ráno, alebo vo vážnych prípadoch sa môžu obrátiť na farský úrad, aby zabezpečil povolenie pre konanie sv. Služby Božej v čase, pre nich najvhodnejšom, t. j. v sobotu večer. Duchovný v meste všetko rádo zariadi, musí však o týchto potrebách svojich veriacich vedieť.

Boh žehná tých, ktorí svätia jeho deň. V Starom zákone čítame: „Chráňte sviatočné dni moje, lebo sú sväté. Kto by ich poškvrnil, nech smrťou zomrie; duša toho, ktorý by v sviatočný deň pracoval, nech bude vyhubená z jeho národa.“ (Ex 31, 14).

Nech nám bude drahou každá nedeľa a deň sviatočný!

IV. prikázanie nám hovorí: Cti otca svojho i matku svoju. Všemohúci Boh dal rodičom deti a tým dal im aj vážnu zodpovednosť za život ich duše i tela. Všetka povinnosť rodičov k deťom spočíva v dobrej výchove, v dobrej a zodpovednej rodičovskej výchove, aby vychovali dieťa v riadneho, statočného a čestného občana, aby sa starali o jeho materiálnu budúcnosť a uviedli ho aj na správnu cestu duchovne-morálneho života. Nedbalosť v týchto povinnostiach je hriešna. A teraz tieto otázky si trochu bližšie osvetlime.

Rodičia dbajú o výchovu nielen malých detí, ale aj vtedy, keď ich deti dospievajú. Starostlivosť o telo znamená starostlivosť o ich výživu a zdravie. Mnohí rodičia túto povinnosť plnia

Povinnosť — posvätné slovo

„Aj život človeka je vtedy šťastný, ak sa človek neuspokojí s konštatovaním svojich slabostí, ale keď sa pustí s nimi do zápasu a usiluje sa vyformovať zo seba dokonalejšieho človeka, ktorý je tak osožný aj svojim bližným. Posvätné slovo „povinnosť“ nemá chýbať v našej slovnej zásobe. Je to slovo plné sily, úcty, lásky a náedje. Slovo „musím“, vedomie povinnosti má preniknúť každého a má byť hlboko vtlačené v našich srdciach tak, ako ho mali vpečatené všetci dobrodinci ľudstva, všetci hrdinovia.“

(Z prejavu SV. OTCA PAVLA VI., október 1975)

svedomite, poctivo a obetavo pracujú, aby zabezpečili všetko, čo deti potrebujú. Často sa zrieknu mnohého, len aby ich deti mali vo všetkom dostatok. V tejto starostlivosti je dobrá, ale aj zlá stránka. Dobrá je to, že sa tak horlivo starajú, ale aj táto starostlivosť musí byť umiernená. Nemožno dávať deťom všetko, na čo si spomenú a čo by chceli mať. Deti musia poznať a vedieť, že všetko, čo potrebujú k svojmu životu, získava sa námahou, ťažkou a vysilujúcou prácou ich rodičov. Keď majú všetkého nadostač, keď toto všetko ľahko dostávajú, obyčajne si to nevážia a pritom si nevážia ani námahu a prácu svojich rodičov. V situáciách, keď už nemajú rodičov, alebo nemajú ich plnej podpory, takéto deti sa ťažko vyrovnávajú s problémami života. Ani jedno zhýčkané, rozpustilé a rozmazané dieťa, keď dorastie a postaví sa na vlastné nohy, nestane sa obyčajne veľkým a mimoriadne nadaným, zaslúžilým a príkladným človekom. Všetci významní učitelia, spisovatelia, umelci, verejní činitelia a ost. sa svojim životom veľmi ťažko prebýjali. Zločincami, vrahmi alebo aj sebevrahmi sa väčšinou stanú takí, ktorí v detstve boli hýčkaní a rozmazaní.

Z toho vyplýva vážna rodičovská zodpovednosť, aby svoje dieťa správne milovali, poctivo sa o neho starali a už od detstva ho priučili k statočnosti, k svedomitej práci, k úcte k práci a tak pripravovali ho na jeho budúce životné povolanie.

Zdá sa, že je to maličkosť: mamička vyčistí synáčkovi topánky. To pre neho už nie je mamička, ale slúžka. Syn ju nebude nikdy milovať. Synček má vyčistiť topánky mamičke a oteckovi. Keď v tejto otázke postupujeme ináč, postupujeme nesprávne. Teda, ťažko hrešia rodičia, ktorí sa o deti vôbec nestarajú, ktorí sa nestarajú o ich výživu, šatstvo a pod., ale nie sú bez hriechu aj tí, čo sa starajú nadmieru o svoje deti, vychovávajú ich rozpustilo, nepripravujú ich do života tak, aby už od detstva vážili si pracovitost, usilovnosť, poriadok.

Rodičia majú dbať aj na zdravie svojich detí, aby si ho napr. neničili nadmerným športovaním. Majú chrániť deti pred zlou spoločnosťou, neprístupnými filmami a divadelnými predstaveniami, pred alkoholom, fajčením atď. Ziaľbohu, sú aj takí rodičia, ktorí deťom povoľujú všetko. Ich deti sú povestnými „zbojníkmi“ na celej ulici. Toto je zlý spôsob výchovy. Takéto deti, netrestané za previnenia, nepoznajú mieru dobra a zla,

nenavýkajú si napravovať zlo a robiť iba to, čo je dobré. Také dieťa sa stáva svojvoľným, najprv robí zle doma, potom u susedov, v najbližšom okolí, až vyratie v nebezpečného zločinca, nebezpečný živel celej spoločnosti. Nejednen odsúdenec po svojom odsúdení preklímal svojich rodičov. Viete iste prečo! Áno, aj za to budú pred Bohom zodpovední. Už sme zdôraznili, že rodičia musia milovať svoje dieťa, ale práve v tej láske a z lásky k nemu, ho za previnenie musia aj potrestať. Ani to najlepšie dieťa nezostane dobrým, keď sa mu prepáčia jeho zlé skutky a nebude za ne svojimi rodičmi rozumne potrestané. Pravda, trest musí byť mierny, rozumný a má sledovať len čisto výchovný účel. Trestať možno len vtedy, ak si dieťa trest zaslúži. Trestať možno iba tak, že trest dieťaťu neuškodí na zdraví. Ťažko hreší rodič, ktorý tresta bez príčiny, alebo veľmi prísne a kruto! Deti treba viesť v potrebnej disciplíne, vychovávať k dobru a odvádzať od všetkého zlého. Dajme deťom dobrý príklad. Zbytočne učíš, trestáš, keď tvoje vlastné dieťa vidí, že sám nežiješ čestne. Ako môže uveriť svojim ponaučeniam, keď vidí, že otec s matkou nežijú dobre, opijajú sa, hrešia, bijú sa, kradnú, robia škody, krivdu. Takáto náuka je neúspešná, iba zlý príklad získava úspech, lebo príklady vždy najviac priťahujú.

Tu však musíme na adresu našich kresťanských rodičov spomenúť aj povinnosť, aby dbali aj na duševnú stránku výchovy svojich detí a vo všetkom im dávali dobrý a povzbudzujúci príklad. Nech pozorujú dušu svojho dieťaťa a zo všetkých síl nech pomáhajú, aby si ju uchránilo od každého hriechu, zla a viny.

Stav, povolanie nech si dieťa vyberie po porade s rodičmi až ako dospelé. Rodičia nesmú svoje dieťa nútiť k nijakému zamestnaniu alebo stavu, ku ktorému nemá dieťa ani povolanie, náklonnosť, ako napr. ku kňazstvu alebo sobášu s osobou nemilovanou. Rodičia majú svojim deťom v týchto veciach len dobre raďiť.

K svojim starým rodičom rodičia majú prejavovať zjavnú lásku, úctivosť, vďačnosť, aby ich deti videli dobrý príklad. Ako zaobchádzaš so svojimi starými rodičmi, tak budú robiť tvoje deti s tebou.

Budúcnosť rodiny vo veľkej miere spočíva na pleciach muža. On je povinný vynaložiť všetky svoje sily, aby budúcnosť jeho rodiny bola dobrá a šťastná.

(Pokračovanie v bud. čísle)

S JEHO MENOM A S JEHO LÁSKOU!

V našich chrámoch sa na Nový rok pri čítaní evanjelia spomína príbeh o tom, ako betlehemskému Božiemu dieťaťu dali pri obrade starozákonnej obriezky meno — meno najsvätejšie.

Pre nás to nie je iba obyčajná spomienka na prvé dni pozemského života Božieho Syna, ale vážna pripomienka, aby sme aj my s Jeho menom a v Jeho mene začali ďalšiu etapu svojho životného snaženia. Áno, začnime tento nový rok s Jeho menom a v Jeho mene, ale aj s Jeho najžiarivejšou láskou! Len v takej spojitosti budeme mať právo hlásiť sa k Jeho menu, k Jeho evanjeliu, k Jeho odkazu. Začnime znovu vnikáť do Jeho života, ako nám ho podávajú evanjelisti a z Jeho slov i príkladu, čerpajme silu v dôslednom zachovávaní Jeho prikazov.

Znovu a znovu poznávať Jeho život, znamená oživovať si cestu, po ktorej i my máme kráčať, a to nielen v tomto novom roku, ale v celom svojom živote, ktorý máme pred sebou!

Pravdu napísal G. Papini vo svojej najslávnejšej a najznámejšej knihe Život Krista, keď povedal: „Aj keby Ježišov život napísal najväčší génus, nebol by krajší a dokonalejší, ako sú evanjeliá. Čistú prostotu prvých dejepisov, veru, nikdy neprekonajú nijaké divy poézie a slohu. My sami môžeme dodať veľmi málo k tomu, čo povedali oni.“

Je to povzbudzujúce ponaučenie vynikajúceho autora. Len tak mimochodom spomeňme pri tejto príležitosti, že 9. januára t. r. uplynie 95 rokov od jeho narodenia a 8. júla t. r. 20 rokov od jeho smrti. Papini vyššie citovanú pravdu rozšíril aj o ďalšiu nabádavú myšlienku, keď v súvislosti s uvedeným citátom ešte dodal: „Musíme Krista občas vzkriesiť, aby bol vždy živý v živote ľudí, aby bol večne prítomný.“

Sme ešte stále v blízkosti sviatkov Božieho narodenia a trochu ďaleko od sviatkov Vzkriesenia, ale už teraz treba kriesiť Jeho večný odkaz, aby oživil v nás odhodlanie: byť vytrvalým vyznavačom a horlivým uskutočňovateľom betlehemskej lásky a pokoja medzi všetkými ľuďmi!

Nech nás posilňuje v prehlbovaní vzájomných ľudských vzťahov, nech nás podporuje v našej húževnatej borbe za pokoj vo svete a nech nám dodáva vzpružujúcu silu do našej každodennej práce, aby jej výsledky skrášľovali náš prítomný život a tak zabezpečovali naše šťastie pozemské i večné!

EMIL POSTAJOK

ČERVENÉ SVETIELKO

V tmavej noci už zďaleka upútavajú našu pozornosť červené svetlá cestných, či železničných priechodov a závor. Už nie jednému chodcovi a motoristovi, práve červené signálne svetlo zachránilo život. Pravda, nevšímavosť a svojvoľné porušenie červeným svetlom označeného zákazu, znamená vždy vlastné ohrozenie i zavinenie nešťastia druhému.

Čarovne, sťa jasná hviezda, svieti na nás sponad stromov z vysokých kopcov, červené svetlo na stožiaroch vysielateľov a prenášačov neviditeľných vln pre rozhlasové a televízne prijímače. Červené svetlá prezrádzajú spojovacie body dômyselného systému prenosu zvukového a svetelného signálu.

Od dávnych čias, v šere našich chrámov, blikali červené olejové kahančeky — dnes svietia elektrické žiarovky. Svietia pred Bohostánkom — Kivottom, ba, niekde aj pred sv. Krížom, či obrazom Presvätej Bohorodičky.

Posvätné je miesto, oltár, kde sa vykonáva nekrvavá obeta Nového zákona, tajomná obeť presväteho Tela a Krvi nášho Spasiteľa. Všade tam, kde sa prechováva najsvätejšia Eucharistia, svieti večné červené svetielko.

Aj toto svetielko upútava našu pozornosť. Upozorňuje nás, ale nie na materiálne mebezpečia, zábrany, stožiare, či vysoké komíny, lež na stredobod nášho duchovného života, na sviatostného Spasiteľa.

Večné červené svetielko je tiež spojovacím bodom neviditeľných lúčov, lúčov Božej lásky a blahopriazne, ktorá preniká z Bohostánku na „obrazovku“ našej duše. Nečujné, tajomné signály rozozvučujú naše srdcia. Naša bytosť ich citlivo zaznamenáva a my si uvedomujeme stálu prítomnosť velebnosti Božej vo Sviatosti.

Varovné i vábivé sú tieto červené svetielka... Kto chce zachytiť vlny éteru, kto chce zblízka vidieť vzdialené kraje a udalosti, musí zapnúť prijímač rozhlasu, či televízie a naladiť príjem na vysielanú frekvenciu vln. Preto, aj v duchovnom živote, kto chce zachytiť signály Božieho Slova, musí zladíť svoj život s podmienkami duchovného života, s jeho potrebami a povinnosťami! Na sietnici zraku duše možno potom zachytiť a premietnuť si svetelné signály, stálej, nekonečnej lásky Božej, ktorá dokázala sa za nás obetovať a na trvalo ostať medzi nami. Nie pre svoju slávu a potrebu, ale výhradne pre naše dočasné dobro a večnú spásu!

Paradoxom však je, že u mnohých našich veriacich často badať ten nepochopiteľný nezaujem o sviatostného Spasiteľa... Pochybujú o Božej láske, o Božom tajomstve?!

Uverili by azda, keby pri každom sv. prijímaní stávali sa „rukolapné“ zázraky... Ale, že v samotnom Premenení a tak v skutočnej prítomnosti Spasiteľa vo Sviatosti sa stal ozajstný zázrak, to nechcú uvedomiť si...!

Verili by, keby sviatostný Spasiteľ vždy spĺňal naše rozmenné túžby a želania. Uverili by azda viac, keby sv. prijímanie stalo sa samočinným aktom premeny slabého človeka, v bytosť silnú, svätú, dokonalú... Zabúdame, že podstatnú prácu na svojom zdokonalení, musíme vykonať my sami! Prítomnosť sviatostného Spasiteľa v našich srdciach je však životne nutná, lebo Boh svojou milosťou nás posilňuje, usmerňuje a pomáha nám na ceste k dokonalosti!

Duchovne chápaná prítomnosť Spasiteľa vo našom srdci umožňuje, že: „I v jednom sv. prijímaní môžeme dosiahnuť úplné doplnenie celej našej premánnenej minulosti a svojej poškodenej bytosti“, hovorí Boylan.

Sú to hlboko premyslené slová, vyjadrujúce prejav slobodnej vôle človeka po úplnom spojení mystického Tela Kristovho, s našou ľudskou bytosťou, pri sv. prijímaní.

Pre nás je samozrejmosťou veriť a byť presvedčeným o Pravde, ktorú vyslovil Spasiteľ. „Veru, veru, hovorím vám, ak nebudete jesť Telo Syna človeka a piť jeho Krv, nebudete mať v sebe života. A kto je moje Telo a pije moju Krv, má [v sebe] život večný a ja ho vzkriesim v posledný deň. Moje Telo je opravdivý pokrm a moja Krv je opravdivý nápoj. Kto je moje Telo a pije moju Krv, prebýva vo mne a ja v ňom“ (Jn 6, 53—57). Teda, jednoznačne, jednoducho a zrozumiteľne dal nám k dispozícii seba samého. Pre akékoľvek pochybnosti tu miet miesta!

„Poďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste obťažaní a ja vám dám odpočinúť. Vezmite si na seba moje jarmo a učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom, a nájdete odpočinok svojim dušiam. Lebo moje jarmo je ľahodné a moje bremeno ľahké“ (Mt. 11, 28—30), volá nás povzbudzujúco Spasiteľ. Nuž, a je to také ľahké, pokoriť sa a prísť do Božieho, Otcovho domu pred Bohostánok? Sme si vždy takí istí, že kráčame správnou cestou života, aby sme nemuseli na jeho križovatkách žiadať usmernenie na správnu cestu životného putovania?

Večné červené svetielko tichučko varuje, ale i láskavo vábí k spojeniu tlkotu našich srdc s impulzami požehnávej Božej lásky!

Tibor Fedoranko

Nadšený pevec mariánskej záhrady

„Tvoj raj je kivotom Božej lásky a Ty si jasná brána z kryštálu, ktorý vedie späť do Adamom strateného, ale Tvojím Synom znovu vráteného raja. Pre Tvoje veľké zmilovanie. Matka Pána, ó, nebráň, aby som v pokore do prachu sklonený mohol sa zastaviť na prahu Tvojej záhrady, nehodný a plný hriechu, ó, nebráň mi, aby som mohol spievať o Tvojej svätej sláve tým, ktorí túžia po tom, aby počúvali o Tebe.“

Uryvkom z úvodu k Záhrade mariánskej, od Júliusa Zeyera, začíname túto spomienku na veľkého českého básnika, ktorý túto vzácnu literárnu skladbu na oslavu presv. Bohorodičky podujal sa napísať „v mene milosrdného Boha. V mene Krista, ktorý sa zľutoval. V mene Ducha, ktorý osviecuje.“

V edičnej poznámke v jedenástom vydaní tejto básne v próze (vyšla v Prahe, 1972) sa zdôrazňuje, že dielo vzniklo v rokoch 1897—1898 a prvý raz bolo publikované v časopise Nový život. Knižného vydania sa dočkalo až po básnikovej smrti v roku 1903, kedy vyšlo ako súčasť Zeyerových Zbraných spisov.

Ak sme práve z neho citovali, tak len pre blízkosť a úprimnosť jeho čistého zmýšľania o presv. Matke Božej. Zeyer je autorom i ďalších významných diel, ktoré našli pevné miesto v českých literárnych dejinách. Spomeňme aspoň tie najznámejšie: Pražské novely, Ossianov návrat, Ján Maria Plojhar, Tri legendy o krucifixe a i. Z dramatických hier je to predovšetkým hra Radúz a Mahuliena, spracovaná na motívy známej slovenskej rozprávky, ktorú zhudobnil J. Suk.

Július Zeyer sa narodil 26. apríla 1841 v Prahe. Tam študoval reálku, potom navštevoval vysokú školu technickú a vo Viedni sa vyučil za tesaára. Veľa cestoval po Európe a niekoľkokrát navštívil aj vtedajšie Rusko.

Zomrel vo svojom rodnom meste, Prahe. Našu skromnú, ale tým viac úctyplnú spomienku na významného básnika-spisovateľa bratského českého ľudu uzatvárame konštatovaním, že 29. januára t. r. uplynie 75 rokov od jeho smrti.

Vďačný národ jeho telesné pozostatky pochoval vo vyšehradskom Slavíne.

o. VIKTOR SKORODENSKÝ

Čerpajme z lásky Božej

„Ako kresťania vyznávame lásku k svojmu Stvoriteľovi, od ktorej odvodzujeme svoju lásku k bližným. Bola by však jalová naša láska k bratom, keby sa zastavila pri slovách a nešla by ďalej. Prejavom lásky Boha Otca k nám bola skutočnosť, že dal i svojho jednorodného, ktorý sa obetoval za nás. Aj my sa máme

vedieť obetovať za svojich bratov. Niekedy sa nám to zdá ťažké a neuskutočniteľné, lebo nie sme ešte dosť preniknutí duchom sebaodriekania a príliš vidíme seba so svojimi záujmami. K láske čerpámu silu práve z Lásky Božej, ktorá nás miluje. Lásku Božiu aj opätujeme. Láska Božia sa milosťou Božou v nás o-

pakuje a odpovedá: Áno, Pane, aj ja. Z tých slov zaznieva tón Petrovho hlasu, ktorým potvrdil, že má rád svojho Majstra. Áno, Pane, ty vieš, že Ťa milujem.“

(Z audienčného prejavu Sv. Otca Pavla VI. v prvú novembrovú stredu m. r.)

MATKINE TAJOMSTVO

Bola zima, všade plno snehu, chladný severák fičal a prenikal až do kostí. Stará ženička, zababušená až po uši, v ťažkých čižmách niesla v jednej ruke uhlie, v druhej niekoľko kusov dreva a triesok na podpálenie. Ťažko kráčala, trpela zádychom. Dívali sme sa na ňu z autobusu.

— Chuderka, — ozval sa ktosi, — čo sa natrápila v živote, keď tak skoro ovdovela a zostala s malým synčekom. Dnes jej niet kto narúbať dreva, sama si to musí urobiť.

— Ba, stará striga, — odpovedala zlostne mladšia driečna žena, jej nevesta. — Či by jej môj manžel nenarúbal dreva, keby len dýchla jedno slovo? Či by jej moje deti neprinesli uhlia, keby to povedala mne? Ale nie, ona radšej bude ukazovať, ako sa musí trápiť, aby ľudia pľuli na jej syna, na nevestu i na vnukov, falošnica jedna, — dokončila.

Jej rázny výstup umlčal všetkých. Nikto si nechcel merať s ňou jazyk, hoci jej slová sa prítomným nepozdávali.

Dozvedela sa o tom starenka. Nepovedala nikomu slova, ale vybrala sa ku mne, hoci bývala ďaleko a kým došla, musela viac ráz oddychovať. Najprv ma zaviazala prísny mľčaním, potom si vreckovkou utrela slzy a začala:

— Môj syn si vybudoval veľký, moderný dom s ústredným kúrením. Veľmi rád by mi v ňom doprial jednu izbietku. Ale jeho žena mu nedovolí. Hrozila mu, ak ma vezme, nechá ho, nebude s ním žiť. Vďačne by mi prišiel narúbať dreva i vnukovia by mi priniesli uhlia, keby im dovolila. Odsekne im, aby som šla do starobinca, tam sa mi nebude treba starať o uhlie ani drevo. Lebo by chcela zbúrať môj domček a postaviť nový dom pre deti.

Tu sa jej hlas zadrhol, trochu mľčala, pozdychla a pokračovala:

— A ja by som šla do mesta do starobinca, ale svojho syna veľmi ľúbim. Jediným mojím potešením je, keď ho môžem uvidieť a počuť slovo z jeho úst. A tú radosť si nedám vziať, bez nej nechcem žiť. Preto sa budem trápiť a mľčať. Nedbám, keď ma ľudia budú považovať za tvrdohlavú falošnú strigu, len nech môj syn je šťastný. Chcem sa tešiť z jeho šťastia, nič lepšieho a sladšieho v živote nečakám, — skončila.

Za šťastie svojho dieťaťa matka znesie všetko — i potupné osočovanie.

NEBEZPEČNÝ ZVYK

Milé je stretnúť sa s dobrým priateľom po dlhých rokoch. Duša nám okreje ako vädnucci kvet po tichom daždi. Úprimné priateľské slovo nás osvieži a vzpruží do ďalších námah, ktoré od nás vyžaduje život.

Takým dobrým priateľom bol Ferkovi Marcel.

Boli kedysi susedmi v obci, čo sa rozkladá no širej úrodnej rovine. Vychádzali čo najlepšie. Radosťou jedného bolo pomôcť druhému.

Ale život je nemilosrdný, delí ľudí i keby ich to ako bolelo. Rozdelil aj ich. Marcel sa odstahoval do ďalekej dediny medzi horami. A čo sa aj niekoľko rokov nestretli, ich priateľstvo nevyhaslo.

Teraz mal Ferko prácu v dedine, v ktorej býval Marcel. Potešil sa takej príležitosti.

Došiel, prácu si vybavil a potom sa ponáhlal k Marcelovi. To bolo radosti, keď sa stretol s ním i s jeho rodinou.

Marcelova manželka, Žofka, už aj niesla fľašu s pohárikmi.

— Odpusť, som tu s autom, — ohradzoval sa Ferko, — nemôžem.

— Aspoň jeden, aby sme zachovali starý dobrý zvyk, — odvrávala Žofka.

Ferko sa nechal obmäkčiť, štrngli, vypili.

Žofka nalievala druhý.

— Už ozaj nemôžem, — bránil sa Ferko.

— Veď ťa nenecháme odísť bez večery, — odvetila mu. — Dve poháriky sa v nej stratia.

A vypili zas.

Pri večeri rozpriadli rozhovor o deťoch. Žofka sa pochválila, že jej dcéra, Ruženka, má už gavaliera, chystajú zásnuby a len čo zmaturuje, bude svadba.

— Ale toto sa musí zapíť, aby to mačka nepreškočila, — poznamela Žofka a nalievala víno do pohárov.

— Mäa by si mala ospravedlniť, — vyhovárал sa Ferko, — vieš, že čochvíla sadám za volant.

— Už len ten jeden, nedaj mojej dcére košom.

Ferko, i keď nerád, ustúpil a urobil jej po vôli.

Bol už večer, keď nasadal do auta. Cítil sa unavený a ospalý. Mrzelo ho, že nebol tvrdší.

Len čo naštartoval, zbadal, že ho spánok začína zvládať.

— Nesmiem zaspáť, — povedal si rázne.

Začal si pospevovať a rozmýšľať o svojej rodinke. Dúfal, že to ho udrží v bdelosti.

Blížil sa k neprehľadnej zákrute, keď ho sen zvládol. V zákrute šofér ťažkého nákladného auta zbadal s hrôzou v poslednom okamihu, že osobné auto, čo ide proti nemu, nezatáča ale smeruje rovno proti nemu. Bleskurýchlo zabrzdil, ale bolo už neskoro.

Ferkovo auto sa dodrúzgalo a on našiel v ňom smrť.

Vylúčme z našich zvykov alkohol, lebo čím je život komplikovanejší, tým je alkohol preň nebezpečnejší.

ZACHOVÁVAJME ZDRAVOTNÉ PREDPISY

Bola zima, ale bez mrazov a snehu. Sama hmla, dážď a blato. Chlapci si sťažovali, že nemôžu lyžovať, korčuľovať ani sánkovať. Ale takému počasiu sa tešila chrípka, ktorá sa šírila ani povodeň. Na celom okolí sotva sa našiel dom, v ktorom by aspoň jeden člen rodiny neležal na chrípku. Lekári mali plné ruky práce. V nemocniciach návštevy boli prísne zakázané. Lenže ľudia sa pchali k svojim príbuzným ako mohli. Na čierno sa dostali dnu, na čierno vychádzali von, cestičky si vždy našli. Pravda, lekári boli neúprosni a koho prichytili na návštevu, vykričali ho, že si to zapamätal. Zvlášť primár na jednom oddelení vynikal tvrdosťou voči čiernym návštevam a toho sa báli všetci.

Bolo odpoľudnie. Napriek zákazu niekoľkým návštevníkom sa podarilo nedovolenou cestou dostať na oddelenie spomenutého primára. Ťažšie pre nich bolo dostať sa von. Zhŕkli sa pri dverách, ktoré boli zatvorené a čakali, kto by im otvoril.

Tu prišiel pán, vystrojený na odchod s taškou v ruke. V druhej držal kľúč a už ho aj strkal do kľúčovej diery.

— Aké šťastie, že ste prišli, — povedala staršia pani, — trasiem sa, aby nás ten hrozný primár nepristihol.

— A poznáte toho hrozného primára?

— Nie, len som počula ako na neho viacerí nadávali.

— Tak sa na mňa dobre pozrite, to som ja! Pani mala padnúť z nôh.

— A koho tu máte, ako sa volá?

— Dcéru, — odpovedala pani a riekla jej meno.

— Nuž si pamätajte, — odvetil pokojne primár, — jej zdravotný stav je taký, že ak ste jej doniesli chrípku, tak ju nevydrží.

Pani naširoko otvorila oči i ústa a znehybnela akoby bola z kameňa.

Primár otvoril a odišiel.

Zdravotné predpisy nás chránia. Kto ich obchádza, škodí sebe a neraz i svojim najbližším, ktorým by rád pomohol!

Dr. Ján Bubán

NAD POSTELOU STARCA

Na bielej podhlavnici leží starý muž. Život a ťažká práca vysali z neho všetko. Oči má privreté. Zarastený, chudý obličej sotva prezrádza život. Lúče zapadajúceho slnka tíško sa rozkladajú na jeho smutnej tvári. V miestnosti počut iba tikot hodín... Sedím pri jeho posteli a hľadím na tú mlčiacu a predsa mnohovraviacu tvár.

— Zrazu z kútikov privretých očí vypadnú dve veľké slzy... Ten starec ešte žije! — Vôkol seba si ničoho nevšima, na nič nereaguje, ale jeho duch predsa žije, pracuje, rozmýšľa...

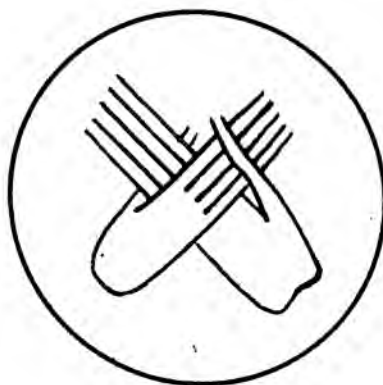
Bože môj! — O čom len premýšľa? — Oplakáva svoje minulé roky? Či azda myslí na časy, keď bol silný a mladý? Možno má dobré deti a prišlo mu ich ľúto? — Môže byť aj tak, že má zlé, nevďačné potomstvo... Preto plače?

Tento smutný obraz starého človeka dojma a pripomína pravdivosť každého príslovia: „Časy sa menia a my v nich“.

Premýšľam o ňom a pri ňom: Kedysi bol mladý, plný šlachetných túžob, ideálov a plánov. Čo všetko chcel uskutočniť z toho, čo ho naučila škola, čo mu dali jeho rodičia? Ale neúprosny život mu hádzal poľená pod nohy. Prišli sklamanie, rozčarovanie. Život mu často nedovoľoval uskutočniť všetko, čo chcel. Preto roní tie horké slzy, lebo nevie, kde sa podeli jeho krásne sny a plány?! Dostihla ho staroba a vo svojej duši robí teraz súčet vykonanej práce a svojich skutkov! Na jednu stranu knihy života pod titulom „Život dal“ v duchu píše, čo dostal a na druhú „Čo mi život dlhuje“ to, čo nedostal, nedosiahol...

Poviete: smutný príbeh! Áno, smutný, ale pravdivý. Ak som ho napísal, tak nie preto, aby vnášal do našich myslí smútok, neistotu a bolesť, ale zdravé povzbudenie. Mali by sme si to na prahu nového roku všetci uvedomiť a vstúpiť do neho s ďalšími šlachetnými plánmi a záväzkami, ale aj s pevným rozhodnutím: tieto uskutočňovať! Svoje snaženia bilancujeme na konci starého roku, ale raz ich budeme bilancovať na konci nášho života. Pracujme s dobrou vôľou a nádejnou láskou, aby sme mohli svoju životnú bilanciú odvieť s kladnými hodnotami.

o. M. MAGYAR

Otca EMILA KUBEKA sme spomínali v 7. čísle vlaňajšieho ročníka nášho časopisu. M. Serbin ho predstavil ako snaživého kňaza a priblížil nám ho predovšetkým ako zaslúžilého autora Staroslovensko-maďarsko-rusko-nemeckého slovníka, ktorý o. E. Kubek vydal v Užhorode práve pred 70 rokmi. V tom istom čísle aj o. František Dancák, v príspevku Z minulosti a prítomnosti farnosti Snakov (str. 13) spomína o. Emila Kubeka ako obetavého, vzorného a o blaho zvereného ľudu veľmi zaslúžilého kňaza. Príspevky vyvolali pozorný záujem o nedocenenú osobnosť o. Emila Kubeka. Boli sme upozornení na jeho ďalšiu bohatú literárnu aktivitu i na vzorne vedené archívne materiály, ktoré sa nachádzajú v mieste niekdajšieho, 19-ročného Kubekovho pôsobenia, v Snakove.

S úprimnou radosťou a vďačnou úctou chceme v našej tlači spomenúť tohto ozaj hlboko slovansky cítiaceho a vlastenecky zmýšľajúceho nášho gr.-kat. kňaza po všetkých stránkach jeho plodného života a významnej práce.

V tomto príspevku sme načreli iba do jednej oblasti jeho literárnej tvorby — poézie, ako ju zvyčajne Kubekove verše v knihe Narodny Povisti i Stichi (1. zväzok súborného vydania), ktorá vyšla bez udania roku v Scrantone, pravdepodobne v roku 1922. Tento rok vydania vyplýva z Predslovija (úvodu) samého autora. Zdôrazňuje v ňom, okrem iného, používanie latinky vo svojich spisoch, vysvetľuje trasakripciu slov a v závere sa zmieňuje aj o svojich ťažkostiach: „Už dva lita malo písať; pri našich obstojaľstvach, utratil díky k tomu. A, jestli i teper priidet mi doplačati na moj trud, — jak pri prošlych probach, — to hrich bylo by i daše truditisja...“

Citovaný 1. zväzok Narodnich Povisti i Stichov ilustroval jeho syn o. Anton Kubek. Obsahuje 6 „povistí“, 1 povisť v stichach, 1 obrazok iz žitťa a 7 básní, ktoré (okrem vstupnej pod názvom Dobryj tato, označenej ako „stišok“) uvádza v obsahu ako „stichy“.

Spomínaná vstupná báseň Dobryj tato... je paródiou na nezodpovedné rodičovstvo otca — pijana:

„Nit takoho tata,
Jakoho my mame:
O nem cílyj tyždeň
My, diti, ne znamo.
Lude do roboty,
Tato na posteli,
A nakolj vstanut,
My už davno v škoľi...“

Kubek tu prostou formou pranieruje alkoholizmus, ako plagu, ktorá ničí zdravie i pokojný rodinný život. Je to jediná báseň medzi ostatnými, ktorá sa tematicky i funkčne od ostatných odlišuje. V ostatných básnických prejavoch prevláda vážny, vlastenecko-slovanský tón, citlivá melódia spomienok na rodný kraj a vlastný ľud.

Pod obrazom
o. A. Duchnovič.

Pod hory, and hrobozi.
Vernyj vter predvali.
Solovej sas bromkni hiasnu.
Novuju pišu zaspival.
Spival Rusianu svobodu.
Luhov, prányj boľasov:
"Ja Rusin byl, jesti i budu.
Je rodilija Rusianom!"

V básni Pod obrazom, venovanej pamiatke 50. výročia smrti A. Duchnoviča, vzdáva hold veľkému vlastencovi, ktorý svojmu ľudu zaspieval novú pieseň:

„Dolinami s sela v selo,
Jak na krylach sokola,
Roznosilasja veselo
Pisň radostna, pisň nova.
Probudila jednosť, shodu,
Soznaňe, novym duchom:
„Čestnyj moj rod nezabudu,
Ostanus' jeho synom!“

Báseň vznikla v prvom roku prvej svetovej vojny. Dozvuky na jej nezmyselnosť a hrôzu znejú aj v Kubekových veršoch:

„Lisy, poľa, razoreny,
Sela, chaty propali;
Ditočki osiročeny,
Mamy vdovy ostali.
Krov' proľalas' potokami.“

Spomínali sme Kubekovu clivú melódiu v tých veršoch, ktoré vzišli zo spomienok a myšlienok na rodný kraj, na vlastný ľud. Badateľne sa s tým stretávame v básni Pozdravlenie dľa krajojoj Rusi:

„Pozdorovte hory, jej lisy, potoki,
Jej zemľu, na kotroj vysše tysjač roki,
Otcy, mamy, brata žijut — rabotajut.
Hde pomeršich našich kosti spočivajut.
Idiť, posly maši, vozbudit' ich voľu.
Čtob bystro borolis' za ščastlivu doľu.“

Takéto myšlienky ešte dôraznejšie pulzujú v ďalšej básni Ci lem viditsja mi?

„Jesli podivľusja, večerom na nebo,
Zornička trepočet s vysoty veselo, —
V serebrjannom svití vesči blestajut...
Jak dymy kadilny, oblaki letajut...
Miliony zvizdy, — mlečnyj puť na nebi...
Velikij Ty Bože, klaňajusja Tebi!...
Tohda ko Karpataj obernus' s dumkami,
Hde ditočki moi ležat s rodičami.
Tam večer' svitljisj. — Ci, lem viditsja mi?“

Vytrvalú nádej v lepšiu a krajšiu budúcnosť Slovanstva vyjadril E. Kubek v bojovne ladenej básni Nit! My ne pomreme!

„Zima prominulas', vesna nastupila...
Naš narod vzbudilsja. My žiti budeme!
Mjateľ, snižny buri, perestanut v jari,
Eis zazeleňjet, zacvitut chotary;
A radostny pisni ispolnili svit ves'...“

Veľmi pozoruhodný je Kubekov postoj k Veľkej októbrovej soc. revolúcii v roku 1917. Môžeme ho uviesť bez rozpakov, lebo ozaj pohľadom dneška príjemne prekvapuje. Potvrzuje všetky naše predchádzajúce domnienky a jeho pokrokovosti, vlasteneckej úprimnosti, slovanskej uvedomelosti a neobyčajnej výške jeho názorovej rozhladenosti. Báseň: Svobodna Rossija — 1917 je najpresvedčivejším dôkazom Kubekovej jasnozrivosti, správneho chápania a postoja k udalosti, ktorá tak prenikavo zasiahla nielen do života národov bývalého ruského samoderžavja, ale celého sveta.

„Čerez stoľtija Rossija stonala:
Hroznaja vlast carej, v rabstvo ju skovala.
Ne smila vozzritj na nebo svobody:
Strašno uhnetenny byli jej narody.
Jej carizm piroval v hrjazj razvratnosti,
Narod v suevír' ju, v pjanstvív, v neukosti.“

Zakrátko po dovŕšení 84. roku svojho života — 19. októbra 1975 — došlo ťlachtetné srdce jedného z významných predstaviteľov realistického umenia 20. stor. akad. maliara Jozefa Bokšaja, národného umelca Sovietskeho zväzu. Pretože svojou tvorbou obsiahol čiastočne aj východné Slovensko a svojim významom dávno prerástol rodné Zakarpatsko, s pocitom úprimnej vďačnosti mu privolávame „v blaženom uspení veľný pokoj požadž, Hospodi...“

Jozef Bokšaj sa narodil 2. októbra 1891 v Kobyleckej poľane v rodine gr.-kat. kňaza. Po skončení Gymnázia v Mukačeve v roku 1910 začal študovať na pedagogickom oddelení Akadémie umení v Budapešti. Štúdiom ukončil v roku 1914 absolventskou kompozíciou Kristus na Zakarpatsku. Toto dielo je veľmi pôsobivé: Kristus sedí — káže ako v kázni na Hore, — a pri ňom sedia i stoja, počúvajú jeho náuku, muži i ženy, dievčatá i chlapi, deti, všetci v ľudových krojoch.

Po vypuknutí prvej svetovej vojny mal bojovať na haličskom fronte, ale prešiel na druhú stranu. Počas zajatia bol v Turkestane. Veľká októbrová socialistická revolúcia ho zastihla na Ukrajine. V roku 1918 sa vrátil do Užhorodu a začal vyučovať na miestnom gymnáziu. Pedagogická práca mu nedovoľovala plne sa oddať umeleckej práci. Využíval najmä prázdniny. V roku 1926 usporiadal výstavu svojich diel v Prahe. Umelecká kritika súhlasne konštatovala veľkosť jeho umenia. Od tých čias sa dostával stále viac do pove-

**JOZEF BOKŠAJ ZOMREL ...
(1891—1975)**

domia širokých más. Jeho ilustrácie boli ozdobou časopisov, kalendárov, učebníc. Ilustroval i knihy náboženského charakteru.

J. Bokšaj zostal celý život verný realistickému umeniu. Príroda a ľud Zakarpatska, jeho chrámy, hory, poloniny, rieky a doliny boli centrom jeho umeleckého zobrazovania. Ďalej život roľníkov, robotníkov, svadby, ľudové tance, betlehemci a i.

Po druhej svetovej vojne Jozef Bokšaj vystavoval nielen v Sovietskom zväze, ale aj za hranicami. Najviac zapôsobili jeho obrazy Zber jablk, Stavba užhorodského mesta, Stretnutie na polonine a i. Posledné spomínané dielo získala do svojich fondov slávna Tretiakovská galéria v Moskve. Za viac ako 60 rokov umeleckej práce namaľoval vyše 2500 obrazov. Mnohé z nich sú umiestnené v múzeách Moskvy, Leningradu, Kyjeva, Charkova, Kišineva, Lvova a Užhorodu, niektoré až v Amerike. Kde všade umelec vystavoval, nedeme ani vypočítavať. Monumentálne pôsobí klenba užhorodského katedrálneho chrámu s maľbou Povýšenie sv. Kríža, ktorá má nad 70 m². Umením Jozefa Bokšaja môžu sa pochváliť viaceré naše gr.-kat. chrámy — vo Veľkých Slemenciach (obraz Zoslania Ducha Sv. — 1936), Čičarovce (obraz pokrovnej Bohorodičky) a i. Jozef Bokšaj vymaľoval aj gr.-kat. chrám pokrovnej Bohorodičky v Novom Ruskove pri Trebišove (1929).

Už počas dlhého a plodného života dostávalo sa umelcovi Jozefovi Bokšajovi uznania. V roku 1960 mu bol udelený čestný titul národného umelca Ukrajinskej sovietskej republiky a v roku 1963 najvyšší titul — národný umelec Sovietskeho zväzu.

Naše srdcia sú plné vďaky za všetko, čo umelecky stvárňoval tento veľký syn svojej zakarpatskej zeme.

Viečnaja jemu pamjať!

Štefan Papp

Kubek bol dobrým znalcom pomerov, správne vystihol neudržateľnosť carského despotizmu a úprimne cítil s jeho obetami:

„S strachom zaplnilo Rossi vsí časti:
V furmach za otčinu, — na stepjach Sibirja,
V svincovych rudnikach, pod kohťami zvirja...
Sliškom ľudí hñnut. No v síd ich sbavajut
Novy mučenniki, kotry umerajut
Za narod, svobodu!“

Že tu nešlo iba o citlivú ľudskú súdržnosť, alebo od kňaza samozrejmu a pochopiteľnú humánnosť, ale celkom jasný postoj, potvrdzujú i ďalšie verše tejto poémy:

„I cerkov' zaprjahli v službu hosudarja.
Jej sluhí, voiny ne Boha, no carja!
Za svobodne slova, myslí, vídomosti,
Tysjači shñvajut v mohilach kríposti:
V domach sumasshedšich, v ssylki propadajut,
Kotry za svobodu — narod rabotajut...
No, iz tmy blestajet svoboda voschodna:
Vstañ horí Rossija, i budeš svobodna!“

Myslím, že tieto odvážne slová nie je treba komentovať nijakými doplnkami. Sú zreteľnou rečou a v našich očiach pozdvihujú autora do výšok vďačnej úcty, lebo hovoril pravdu, ktorej úprimne želať víťazstvo a ktorá ozaj zvíťazila.

V rozsiahlej zveršovanej povesti Nova poslovica nájdeme zas mnohé zdravé, mohlo by sa povedať aj emancipačné prvky so zámernou výchovno-poučnou tendenciou.

„A porjadok nastal, jakoho ne mali
S lehkich žen, stalisja dobry Hospodini,
Usilovny mamy, ženy i gazdyni!“

Aj v poslednej básni tohto vydania pod názvom Triramennyj krest prevládajú okrem religiózneho zamerania aj vlastenecké prvky. Záverečné verše tejto skladby vyznievajú ako modlitba, aby „triramennyj krest“, viditeľné znamene vykúpenia východných kresťanov, nebol iba ozdobou hrobov, pod ktorými „kosti dídov našich, v zelenom Beskidi, ticho spočivajut“, ale aj znamením, rozsievajúcim: „Mír, lad, tvojej ľubvi zarja.“

Domnievam sa, že tento výber Kubekových veršov nie je úplný. Kubek iste napísal toho z oblasti poézie oveľa viac, ako nám poskytuje prístup k veršom z jednej knihy. Bartolomej Krpelec, autor známej knihy Bardejov a jeho okolie, dávno a dnes (Vydala Matica slovenská, Martin — Bardejov 1935), uvádza v spomienke na E. Kubeka, že „napísal báseň Mój rodimoj kraju, ktorú zharmonizoval farrár Andrejkovič“. (Cit. dielo, str. 95). — To je už však úloha, ktorá presahuje rámec tohto informáčného príspevku a boli by sme radi, ak by podnietila nielen k úprimnej vďačnosti, ale aj k zvýšenému záujmu o zabudnuté a nedocenené dielo jedného z mimoriadne talentovaných, ambiciózných a neobyčajne zaslúžilých našich vlasteneckých kňazov minulosti!

Z nášho života

Naša prvá snímka je záberom zo slávnostnej sv. Liturgie v Novom Rnskove. Na ďalších dvoch, ktorých autorom je o. František Dancák, sú zábery zo slávnostnej sv. Služby Božej v Bogliarke a z oslavy chrámového sviatku sv. Demetera v rodnej obci Vladyku Bazila, v Hrabskom, o ktorej sme referovali v decembrovom čísle nášho časopisu.

NOVÝ RUSKOV — Dňa 5. októbra 1975 veriaci tejto farnosti oslavovali svoj chrámový sviatok Pokrovu — Ochrany presv. Bohorodičky. Ich slávnosť bola o to radostnejšia, že bola spojená s posviackou renovovaného vnútrajšku chrámu po generálnej oprave elektroinštalácie.

Farská cerkev v Novom Rnskove, ktorej snímku sme uverejnili na titulnej strane 5. čísla nášho časopisu v minulom roku, už zďaleka upútava na seba pozornosť svojím štýlom a je aj vo vnútri bohato umelecky vyzdobená. Obrazy maľoval známy a nedávno zosnulý vynikajúci umelec Jozef Bokšaj. Nástenné maľby sú v životnej veľkosti. Hojne sú zastúpené starozákonné výjavy a osoby, ako Mojžiš, Eliáš, Obetovanie Izáka a iné. Ďalšie časti stien sú vyplnené ornamentikou rastlinných a geometrických tvarov.

Doterajšie elektrické vedenie prekážalo celkovému estetickému vzhľadu. Aby sa zachovali maľby, bolo treba naozaj zodpovednú a odbornú prácu, ktorú vykonal OSP v Trebi-

VLADYKA BAZIL zavítal na sviatok sv. Klimenta, pápeža a mučeníka, medzi našich gr.-kat. veriacich v hlavnom meste republiky — Prahe, kde vo farskom chráme sv. Klimenta slúžil archiepejskú sv. Liturgiu za asistencie miestneho gr.-kat. duchovenstva.

JESENNÝ CYKLUS KŇAZSKÝCH EXERCÍCIÍ prebiehal v dňoch 20.—25. októbra min. roku v Charitnom domove v Dolnom Smokovci. Exerciície ako duchovný moderátor viedol o. dr. Št. Ujhelyi a zúčastnilo sa ich vyše 50 duchovných našej eparchie.

NAŠI JUBILANTI — Dňa 1. januára t. r. uplynie 25 rokov od kňazskej chirotonie o. Jána Eugena Kočiša, ordinariátneho ceremonára. — Dňa 26. januára t. r. uplynie 65 rokov od narodenia o. Jána Šrámku, rodáka z Horných Veseníč. Úprimne blahoželáme.

NA MNOHAJA I BLAHAJA LJETA!

SVĀTOMICHALSKÉ CHRĀMOVÉ SLĀVNOSTI

aj tohto roku radostne prebiehali vo všetkých farských a filiálnych chrámoch našej cirkvi. Sv. patrónovi a arcivojvodcovi beztelesných mocností je u nás zasvätených vyše 50 cerkvi a kaplniek.

V Dačove oslávili svojho chrámového patróna v nedeľu 9. novembra, po sviatku sv. Michala. Sv. Liturgiu slúžil o. J. Zimovčák z Drienice, kázal okresný dekan prešovský o. G. Staurovský. Podobne oslávili v ten istý čas svoj chrámový sviatok aj v Okružnej pri Prešove, kde slúžil o. šéfredaktor dr. E. Korba, kázal o. G. Juruš zo Sebestovej. V Staňči pri Trebišove liturgizoval o. A. Miroššay a kázal o. P. Cíilý.

V Kvačanoch (filiálka farnosti Klenov) sv. Liturgiu slúžil o. Pavol Kompér, ml., kázal o. L. Vrábek z Bajerova. V Bajerovciach, kde sviatok slávili podľa starého kalendárneho štýlu, slávnostní sv. Liturgiu slúžil tajomník Ordinariátu, o. J. Gajdoš, kázal o. F. Bugir z Kyjova. Z ostatných farností sme do uzávierky čísla, žiaľbohu, nedostali nijaké základné informácie.

NAŠI BOHOSLOVCI v Bratislave sa týmto obracajú na všetkých, najmä na našich duchovných, s prosbou o láskavé poskytnutie učebníc a príručiek starosloviančiny, starších časoslovov a pod. liturgických kníh, ktoré potrebujú k svojmu štúdiu. (Zaslať možno prostredníctvom Ordinariátu).

UZĀVIERKA TOHTO ČISLA sa skončila dňa 24. novembra 1975. Uzávierka marcového čísla končí dňa 10. januára 1976. Nových prispievateľov prosíme, aby nám napísali niečo bližšieho o sebe. Viazaný ročník vlnajšieho Slova a Blahovistníka možno objednať na njd. Ordinariáte v Prešove.

šove so súhlasom príslušných štátnych administratívnych a pamiatkových orgánov.

Duchovný správca farnosti o. Pavol Dancák, v záverečnom prejave pri tejto príležitosti, úprimne sa poďakoval hlavnému celebrantovi a kazateľovi, Otcovi ordinárovi J. Hirkovi, ako aj všetkým, ktorí s pochopením podporili toto záslužné dielo obnovy.

V týchto dňoch dostáva sa nám do rúk Gréckokatolícky kalendár 1976. Otvárame ho s hrejivým pocitom a už aj čítame úvodné slová S pomocou Božou o. ordinára Jána Hirku. Ťažiskovými príspevkami v kalendári sú spoločensky angažované články, nabádajúce k cieľavedomej práci pre blaho našej spoločnosti (Kresťan a práca, Vždy platná výzva sv. Pavla, Tá práca — matka pokroku a i.), príspevky zdôrazňujúce mierové poslanie našej spoločnosti (Nedovoľte, zabráňte, Vytrvalo pokračovať v šlachetnej práci za mier. Ukážme veľkosť svojej lásky a ďalšie), príspevky, nabádajúce k plneniu ďalších občianskych povinností a zbaveniu sa ľudských nečností (Mamonárstvo, Nepokradneš, Neduhý nášho života a i.). Zaujímavé sú príspevky duchovného zamerania (O počúvaní, Najkrajšia cesta životom, Sviatky lásky zaväzujú), aj články, poukazujúce na budovateľské úsilie nášho ľudu (napr. Východoslovenský kraj — kraj mohutných premien), informatívno-poučňá časť kalendára (Kým uzrie svetlo sveta kniha „Chlieb a zdravie) i populárne Príbehy, ktoré písal život.

Časť kalendárnych príspevkov je venovaná výročiam osobností a udalostí roku: 100. výročiu smrti Jonáša Záborského, 40. výročiu smrti Maxima Gorého, 15. výročiu vypustenia do vesmíru kozmickej lode Vostok i 200. výročiu založenia Veľkého divadla v Moskve a výročiam čisto našským — ako 120. výročie narodenia zaslužitého kňaza eparchie o. Jána Kizáka, 70. výročie vydania viacrečového slovníka Emila Kubeka atď. V kalendári sú aj výrocky veľkých ľudí, príslovia a aj príležitostné básne. Čitatelia nájdu v kalendári aj Schému gr.-kat. cirkevného roku, Kalendár záhradkára a V roku 1976 uplynie... Aj v tomto roku je kalendárna časť dvojjazýčná. Gréckokatolícky kalendár je adresovaný všetkým gréckokatolíkom, a preto časť príspevkov je v ukrajinsko-rusínskej reči i v češtine. A kto je autorom jednotlivých príspevkov? — Predovšetkým naši známi prispievatelia do periodickej tlače.

(Gréckokatolícky kalendár 1976 vydal Spolok sv. Vojtecha v Cirkevnom nakladateľstve v Bratislave, 160 strán, cena Kčs 13.—)

Dr. Št. Ujhelyi

PÚTNIK SVATOVOTEŠSKÝ 1976, tohtoročný kalendár Spolku sv. Vojtecha, prináša okrem bohatého ilustračného materiálu aj veľmi pestrý obsah, sústredený v mnohých literárnych žánroch, ako básne, úvahy, poviedky, reportáže, fejtóny a iné. Príspevky sú príťažlivou formou zamerané k aktuálnym občiansko-spoločenským problémom, pokrokovým tradíciám minulosti, ako aj radostným mierovo-budovateľským perspektívam budúcnosti. Zodpovedným redaktorom kalendára je veľprepošť a riaditeľ SSV o. Koloman Štefko.

Posledné rozlúčenie s pokojne zomrelým o. Eugenom bolo dňa 9. októbra na Olšanských cintorínoch v Prahe.

Dňa 21. októbra m. r. zomrel po dlhej a trpezlivo znášanej ťažkej nemoci ďalší náš v Prahe žijúci a pôsobiaci kňaz, o. AUGUSTÍN KLIMENT. Pochádzal zo Žďirca (nar. 19. 7. 1896) a v našom obraze pôsobil od roku 1927. Kňazskú vysviacku prijal 4. júla pred 50 rokmi, ako člen Kon-

gregácie Najsv. Vykupiteľa. Naposledy pôsobil ako kaplán v gr.-kat. chráme sv. Klimenta v Prahe.

Otca Klimenta pochovali dňa 27. októbra na pamätnom Vyšehrade spolu s jeho spolubratom o. Alfonzom Daňhom.

Dňa 22. októbra m. r. zomrel v Charitnom domove v Boršiciach o. LEOPOLD EFREM KOZELSKÝ, ktorý v našom obraze pôsobil od roku 1932. Pochádzal z Frenštátu na Morave, kde sa narodil dňa 4. októbra 1904. Kňazskú vysviacku prijal 8. septembra 1929 a slávne sľuby zložil 2. augusta 1924.

V roku 1970 odišiel z aktívnej pastoračnej služby v našom biskupstve na zaslužený odpočinok. Pochovali ho 28. októbra m. r. v Boršiciach.

VIEČNAJA JIM PAMJAŤ!

Otec ordinár, s obetavou horlivosťou pracovali najmä veriaci z bývalej obce Blažov, ktorí tu od roku 1955 našli svoj nový domov.

MICHALOVCE — s podobnou úprimnou radosťou, v poslednú septembrovú nedeľu minulého roku, aj michalovskí gréckokatolíci privítali medzi sebou Otca ordinára J. Hirku, ktorý okrem posviacky obnoveného historicky a architektonicky veľmi vzácného chrámu, tu slúžil slávnostnú sv. Liturgiu a kázal slovo Božie. Vďačnosť svojich veriacich na konci tejto chrámovej slávnosti, veľmi srdečnými slovami vyjadril duchovný správca gr.-kat. farnosti v Michalovciach, o. Michal Čintala.

BOGLIARKA — aj táto filiálka farnosti Malcov, okres Bardejov, prežívala v nedeľu 16. novembra minulého roku radosť a slávnosť posviacky odborne reštaurovaného, vzácného ikonostazu, ktorú vykonal za asistencie ordinariátneho archívára o. J. Hrica a duchovného správca farnosti o. J. Hrustiča, Otec ordinár J. Hirka.

ŽAKOVCE — v prvú vlašajšiu septembrovú nedeľu, miestni gr.-kat. veriaci, spolu so svojim snaživým a dlhoročným duchovným otcom, arcidekanom Mikulášom Rojkovičom, prežili radosť a slávnosť posviacky svojho obnoveného chrámu, ktorý pochádza z r. 1793. Na obnove chrámu, ktorý pri tejto príležitosti posvätil

KULTÚRNE ROZHĽADY

V HĽAVNOM MESTE SOVIETSKEHO UZBEKISTANU, V TAŠKENTE, vybudujú najväčšiu knižnicu v Strednej Ázii. V pätnásťpodlažnej budove uložia osem miliónov zväzkov kníh. V čítárňach tejto knižnice bude môcť študovať 1200 ľudí.

V LENINGRADSKOM VYDAVATEĽSTVE HUDBY vydali monografickú knihu o dejinách ruskej opery od najstarších čias podnes. Autor Abram Gozempuda pracoval na tomto diele vyše štyridsať rokov a predstavil všetky doterajšie ruské opery a ich tvorcov.

V SOFII otvorili 1. januára t. r. Múzeum bulharskej literatúry. Postupne v ňom sústredia všetky dokumenty o dejinách literatúry tejto bratskej krajiny.

DO SAN FRANCISCA sa zišlo 1455 historikov na XIV. svetový kongres historikov. Z krajiny predchádzajúceho kongresu — zo Sovietskeho zväzu — vyslali na toto stretnutie 90-člennú delegáciu.

DESAŤ STOROČÍ ČESKEJ A SLOVENSKEJ KULTÚRY je názov výstavy, ktorú mali možnosť vidieť milovníci umenia v známom veľkom paláci Grand Palais v Paríži. Výstava zaberala 1600 štvorcových metrov a medzi jej 400 exponátmi boli písomnosti, kódexy, gobelíny, maľby, plastiky, klenoty a ďalšie umelecké predmety, ktoré informovali o kultúrnom živote obidvoch národov od čias Veľkej Moravy až po dnešok.

CHRÁM PANNY MÁRIE V MOSTE, ktorý je významnou staviteľskou pamiatkou neskorej gotiky, presunuli v októbri minulého roku na nové základy — 850 metrov od pôvodného stanoviska. Dvanásťtisíc ton ťažkú budovu previezli unikátnym zariadením 53 špeciálnymi vozidlami, z ktorých každé má nosnosť 500 ton. Presunom tohto chrámu sa uvoľnilo miesto pre hneďouhoľný lom, v ktorom vyťažia 87 miliónov ton uhlia. Presun tohto farského chrámu si vyžiadal náklad okolo 150 miliónov korún.

POČAS MINULÉHO ROKU na výstave Socha piešťanských parkov '75 vystavovalo vyše 80 plastík 54 autorov. Východoslovenských výtvarníkov zastupovali na tomto významnom výtvarnom podujatí traja sochári — Vojtech Löffler, Arpád Račko a Mikuláš Szigetti.

V MARTOVCIACH, OKRES KOMÁRNO, otvorili stálu expozíciu ľudovej architektúry, ktorá pozostáva z roľníckeho domu a hospodárskeho dvora. V tomto typickom dome je kompletne dobové zariadenie, pôvodné hospodárske nástroje a kroje.

NA TRENČIANSKOM HRADE v pôvodnej hladomorni inštalovali expozíciu feudálnej justície — stôl trenčianskeho richtára zo 17. stor., meče mestského kata, dereš a ďalšie exponáty.

VO VÝCHODOSLOVENSKEJ GALÉRII V KOŠICIACH usporiadali jubilejnú výstavu z diel akad. maliara Štejana Makaru. Umelec pochádza zo Zemplína. Svojím dielom pozitívne rozvíja tradície výtvarného prejavu východného Slovenska.

SPEVOKOL LÝRA pri Východoslovenských strojárňach v Košiciach, jeden z najstarších robotníckych spevokolov na Slovensku, oslávil 55 rokov svojho jestvovania. 70-členný miešaný zbor diriguje dr. Ľudovít Dobrá.

OKRESNÁ KNIŽNICA V PREŠOVE vstupuje do druhého polstoročia svojej činnosti. Z pôvodných 691 zväzkov v roku 1955 sa knižnica rozrástla na terazjších 197 tisíc zväzkov.

V Prešove je aj špecializované oddelenie pre ruskú a ukrajinskú literatúru.

XI. LITERÁRNY KEŽMAROK bude venovaný životu a dieľu Jonáša Záborského, ktorý na miestnom lýceu študoval v rokoch 1827—1832. Od smrti tohto svojrázneho kňaza-spisovateľa uplynie v tomto mesiaci — 23. januára t. r. — sto rokov.

MESTSKÁ KNIŽNICA V MEDZILABORCIACH, ktorej iniciátorom založenia bol v roku 1919 školský inšpektor Michal Václavský, má v súčasnosti vyše 23 tisíc zväzkov a vyše tisíc čitateľov. Časť kníh je určená pre čitateľov ukrajinskej národnosti.

V NAKL. SLOVENSKEJ SPISOVATEĽ vydalí román Svätopluk (1. diel Konštantín a Metod, 2. diel Rastislav a Svätopluk, 3. diel Svätopluk a Slavomír) z obdobia Veľkej Moravy. Autorom tohto historického románu je Milan Ferko. 856 strán, Kčs 60.

V JANUÁRI T. R.

si z kult.-polit. kalendára pripomíname tieto významné výročia zaslužilých osobností a udalostí:

— 920 rokov od narodenia staroruského letopisca Nestora (9).

— 475 rokov od smrti zakladateľa uzbeckej literatúry Ališera Nizamadína Navoja (3).

— 400 rokov od narodenia nemeckého stredovekého básnika Hansa Sachsa (19).

— 270 rokov od narodenia amerického fyzika Benjamína Franklina (17).

— 230 ROKOV od narodenia švajčiarskeho pedagóga Johanna Heinricha Pestalozziho (12).

— 220 rokov od narodenia W. A. Mozarta (27.)

— 150 rokov od narodenia ruského spisovateľa M. J. Saltykova-Ščedrina (27).

— 120 rokov od smrti Ľudovíta Štúra (12).

— 110 rokov od narodenia francúzskeho spisovateľa Romána Rollanda (29).

— 100 rokov od narodenia amerického spisovateľa Jacka Londona (12).

— 100 rokov od narodenia prvého prezidenta NDR Wilhelma Piecka (3).

— 85 rokov od narodenia spisovateľa Ilju Erenburga (27).

— 80 rokov od smrti franc. básnika Paul Verlaina (8).

— 75 rokov od narodenia nár. hrdinu Zakarpatskej Ukrajiny Alexandra Borkaňuka (11).

— 75 rokov od smrti skladateľa Giuseppe Verdiho (27).

— 70 rokov od smrti ruského učenca A. St. Popova (13).

— 55 rokov od smrti francúzskeho historika a slavistu Ernesta Denisa (5).

— 40 rokov od štrajku lesných robotníkov na Horehroní (17).

— 30 rokov od prvého zasadnutia Valného zhromaždenia OSN v Londýne.

— 25 rokov od smrti amerického spisovateľa, nositeľa Nobelovej ceny Sinclaira Lewisa (10).

— 15 rokov od zavraždenia konžského štátnika Patrice Lumumbu (17).

— 10 rokov od vypustenia sovietskej družiny Luna 9, ktorá mätko pristála na Mesiaci (31).

Ostatné výročia spomíname ešte v osobitných príspevkoch tohto čísla.

SLOVO — mesačník gréckokatolíkov v ČSSR. Vydáva spolok sv. Vojtecha Trnava v Cirkevnom nakladateľstve Bratislava. Šéfredaktor: Dr. Emil Korba. Redakcia 040 01 Košice 1, Šrobárova 55/1. p., č. t. 25937. Administrácia 890 21 Bratislava, Kapitulská 9.

Povolené SÚTI 15/9 zo dňa 27. XII. 1972. Tlačia Duklianske tlačiarne, n. p., Prešov. Uzavierka časopisu je 2 mesiace pred vydaním čísla. Neobjednané rukopisy nevraciamy a nehonorujeme. Redakcia si vyhradzuje právo úpravy rukopisu podľa posudku redakčného krúžku. Rozširuje PNS, Ústredná expedícia a dovoz tlače, 884 19 Bratislava, Gottwaldovo nám. 48/VII. Celoročné predplatné 24 Kčs. Cena jednotlivého výtlačku 2 Kčs.